Luonnonvarakeskus

Kirjallinen
asiantuntijalausunto

25.5.2020

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
Valiokuntaneuvos Marja Ekroos
ymv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 25.05.2020 Hallituksen esitys 1126/00 00 02 00/2020 HE 60/2020 vp

Luonnonvarakeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Luonnonvarakeskus esittää kirjallisena asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Esityksen pääasiallinen sisältö

Luonnonvarakeskus (Luke) yhtyy hallituksen esityksen sisältöön, jossa ehdotetut säännökset lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä muodostaisivat uuden tukijärjestelmän perustan. Peltoviljelystä aiheutuvan hajakuormituksen hillitsemiseksi tarvitaan nitraattiasetuksen ja vapaaehtoisen ympäristökorvauksen ohella täydentäviä toimia, joilla rehevöitymistä aiheuttavien ravinteiden joutumista vesistöihin vähennetään.

Luke pitää tärkeänä, että toimenpiteiden toteutukselle asetetaan tavoitteeksi korkea tehokkuus ja kohdentuminen pelloille, joilla voidaan odottaa suurimpia kuormitusvähennyksiä. Äskettäin päättyneessä ympäristökorvauksen toimenpiteiden tehokkuutta selvittäneessä MYTTEHO –tutkimuksessa todettiin monien ympäristökorvaukseen kuuluneiden toimenpiteiden kohdentamisen jääneen puolittaiseksi. Luke haluaakin tässä asiantuntijalausunnossa kiinnittää erityisesti huomiota valmisteilla olevaan, kipsikäsittelyä koskevaan alemman asteiseen sääntelyyn, jossa olisi olennaista ohjata kipsin levitystä mahdollisimman hyvän vesiensuojelutehon varmistamiseksi. Luke on toimittanut ympäristöministeriölle aikaisemmassa vaiheessa samansisältöisen asetusta koskevan lausunnon.

Perustelut: Pykälä 8, lakia alemman asteinen sääntely

Kipsikäsittely on vesiensuojelumenetelmä, jonka ei ole todettu lisäävän satoa tai parantavan selkeästi maan rakennetta kasvien kasvun kannalta. Tämän vuoksi toimenpide ei lähtökohtaisesti houkuttele viljelijöitä yhtä paljon kuin sellaiset vesiensuojelua edistävät menetelmät, joiden kohdalla on näyttöä niiden positiivisesta agronomisesta vaikutuksesta. Tilanteessa voi olla riskinä, etteivät toimenpiteelle osoitetut varat tule käytettyä kustannustehokkaasti.

Luonnonvarakeskus

Kirjallinen
asiantuntijalausunto

25.5.2020

Koska kipsilevityksestä ei ole odotettavissa pysyvämpiä hyötyjä, jotka ilmenisivät vähitellen viljelykasvien parempana ravinteiden käyttönä ja kohoavana satotasona tai maan rakenteen parantumisena, levityksen tulisi tapahtua puhtaasti vesiensuojelutehon näkökulmasta. Kipsiä tulisi levittää kaikkein kuormittavimmille pelloille.

Pellon liukoisen fosforin kuormitusriski on sitä suurempi, mitä korkeampi on pellon helppoliukoisen fosforin pitoisuus (fosforiluku). Tällöin pellon fosforipitoisuuden tulisi olla yksi tärkeimmistä kipsilevityksen kriteereistä.

Kipsikäsittely on tehokas menetelmä vähentää fosforikuormitusta nopeasti. Kipsikäsittelyllä ei kuitenkaan saavuteta pysyvämpää kuormitusvähenemää ilman, että se toistetaan säännöllisin väliajoin. Pysyvä kuormitusvähenemä voidaan aikaansaada parantamalla maan rakennetta ja lopettamalla fosforilannoitus pelloilla, joiden fosforipitoisuus on tarpeettoman korkea kasvien kasvun kannalta. Peltojen fosforipitoisuudet laskevatkin jo monin paikoin, mutta hitaasti. Kipsikäsittely on näin ollen täydentävä toimenpide korkean fosforipitoisuuden maille tehostamaan kuormituksen vähentymistä.

Kipsilevitykselle myönnettävän tuen kustannustehokkuuden varmistamiseksi Luke ehdottaa, että asetuksessa osoitettaviin tuen myöntöperusteisiin otettaisiin mukaan peltojen helppoliukoisen fosforin pitoisuus, joka voi vaihdella paljon eri peltolohkojen välillä. Pitoisuudesta aiheutuva liukoisen fosforin kuormitusriski on mahdollista huomioida sisällyttämällä tukihakemukseen kohta, jossa hakija ilmoittaa helppoliukoisen fosforin pitoisuuden kipsikäsittelyn kohteeksi esitettävältä peltolohkolta.

Eeva-Liisa Ryhänen

Johtaja

Luonnonvarat

Luonnonvarakeskus

Lausunnon valmistelijat: tutkimusprofessori Eila Turtola ja erikoistutkija Risto Uusitalo